

Een groen schoolplein

Hoe pak je
dat aan?

Ruimte
om vrij te
spelen!

Utrecht Natuurlijk
verrijkt je wereld

Over groene schoolpleinen

Om gezond op te groeien hebben kinderen natuur nodig. Kinderen die veel buiten spelen hebben een hoger concentratievermogen en spelen beter samen. Logisch dus om plekken waar kinderen veel tijd doorbrengen te vergroenen.

Waar kan dit beter dan op het schoolplein!

Een groen schoolplein realiseren is een heel traject. In deze folder vind je praktische informatie over het samen opzetten, inrichten en onderhouden van een groen schoolplein.

Waarom een groen schoolplein?

Er zijn veel redenen om te kiezen voor een groen schoolplein. Uit onderzoek blijkt dat leerlingen op een groen schoolplein meer samenspelen en dat er minder conflicten zijn. Bewegen, klauteren, fysiek ervaren en ruimte voor 'stil' spel staan centraal. Een groen schoolplein zorgt voor betere concentratie in de klas en maakt dat kinderen risico's beter kunnen inschatten.

Behalve leuk, is groen ook educatief. Op een groen schoolplein ervaren kinderen de seizoenen, leren ze planten en dieren kennen en kunnen ze experimenteren met verschillende materialen.

Een groen schoolplein draagt bij aan een beter leefklimaat. Planten en bomen zorgen voor verkoeling, dempen lawaai, verbeteren de luchtkwaliteit en helpen wateroverlast voorkomen.

Kenmerken van een groen schoolplein

Een groen schoolplein is een speel- en leerlandschap waar ruimte is om te spelen én voor natuur. Speelaanleidingen hebben een natuurlijk karakter. Denk bijvoorbeeld aan speelbossen, wilgen-

tunnels, waterpompen, modderkeukens of een heuvellandschap. Er is een grote diversiteit aan materialen en beplanting. De inrichting van het plein biedt ruimte voor educatie, natuurbeleving en avontuurlijk bewegen.

Bij het ontwerp, de aanleg én het onderhoud van een groen schoolplein is de hele school, inclusief ouders, betrokken. Alle gebruikers hebben zeggenschap en dragen met elkaar bij aan de zorg voor het plein.

Een 'blauwdruk' van een groen plein dat bij elke school past bestaat niet. Scholen verschillen en dus ook hun pleinen. Sommige scholen nemen het hele schoolterrein op de schop. Andere scholen pakken het voorzigtiger aan en verwijderen eerst een deel van de tegels. Vaak beginnen scholen met een deel van het plein om daarna gefaseerd uit te breiden en langzaam naar hun 'ideaalbeeld' te werken.

Op een groen schoolplein:

- ✓ Kun je zo hard rennen, rollen en springen als je wilt.
- ✓ Kun je je verstoppen.
- ✓ Valt er iets te ontdekken.
- ✓ Zijn er water, stenen en zand waar je mee kan spelen.
- ✓ Kun je blaadjes, takken en steentjes verzamelen.
- ✓ Zijn er bomen, struiken en planten met kleuren, geuren en bloemen.
- ✓ Zijn er plekken om te klimmen.
- ✓ Kom je vogels en insecten tegen.
- ✓ Zijn er plekken waar je tot rust kan komen.
- ✓ Is er schaduw en bescherming tegen de zon.

Van idee naar officiële opening

Stappenplan

Een groen schoolplein aanleggen doe je niet in één dag. Er komt veel bij kijken om van de eerste ideeën tot een groen plein te komen. Dit stappenplan helpt je op weg.

Samenwerken is de sleutel

Er is veel inzet, expertise en overtuigingskracht nodig om een groen schoolplein te realiseren. Begin met het vormen van een team van mensen die erin geloven.

Na een eerste verkenning van ideeën en wensen ga je op zoek naar professionals die je kunnen helpen. Ervaren ontwerpers en hoveniers hebben veel kennis van materialen, beplanting, veiligheid en onderhoud.

Draagvlak

Het is belangrijk dat een ruime meerderheid het plan steunt. Door leerkrachten, ouders en kinderen vanaf het begin mee te laten denken creëer je betrokkenheid en eigenaarschap. Ga telkens weer in gesprek met de gebruikers van het plein. Ook met mensen die er niet enthousiast van worden. Dit voorkomt verrassingen en neemt weerstand weg.

1 Een werkgroep vormen

Een groen schoolplein realiseren kun je niet alleen. Begin daarom met het vormen van een werkgroep. Zorg dat in ieder geval een leerkracht en/of directielid, een ouder en eventueel een buurtbewoner deel uitmaken van **het team**.

2 Dromen opschrijven

Voordat je start met de ontwerp-fase, is het belangrijk om stil te staan bij de vraag waarom jullie een groen schoolplein willen. In deze fase verzamel je wensen, deel je dromen met elkaar en bepaal je wat de praktische **randvoorwaarden** zijn.

3 Betrek anderen

Door kinderen, ouders en buurtbewoners vanaf het begin te informeren en mee te laten denken, creëer je **betrokkenheid en eigenaarschap**. Een excursie naar een geslaagd voorbeeldproject of het uitnodigen van een ervaringsdeskundige kan mensen enthousiast maken en weerstand wegnemen.

4 Ideeën verzamelen

Om te komen tot een afgewogen programma van eisen, verzamel je de **wensen, behoeften en voorwaarden** die er leven onder de diverse betrokkenen. Dit kan bijvoorbeeld met brainstormsessies of door kinderen maquettes te laten knutselen.

5 Eerste ontwerp maken

Met de werkgroep en een ontwerper maak je een eerste ontwerp. Uitgangspunt vormt de manier waarop het plein gebruikt gaat worden voor spel en educatie. Houd in het ontwerp rekening met de **dromen en ideeën** die jullie hebben opgehaald in stap 4.

6 Op zoek naar geld

Een groen schoolplein aanleggen en onderhouden kost geld. Ga op zoek naar subsidie en fondsen die het plein willen financieren en stel een **financieel plan** op met een begroting.

7 Ontwerp checken

Eerste ontwerp klaar? Toets het meteen door het voor te leggen aan betrokkenen, leerkrachten en leerlingen. Vaak ontdek je daardoor eenvoudige manieren om het ontwerp **nóg beter** te maken.

8 Definitief ontwerp maken en aanleg voorbereiden

Samen met de ontwerper verwerk je de feedback in een definitief ontwerp. Stel samen met de werkgroep en de hovenier een **uitvoerbaar beheer- en onderhoudsplan** op. Werk de begroting bij.

9 Aanleg

Een groen schoolplein aanleggen doe je **met elkaar**: met kinderen, leerkrachten, ouders, buurtbewoners en een ervaren hovenier. Een ervaren hovenier kent de veiligheidseisen en houdt hier rekening mee bij de aanleg.

10 Gebruik

Als het nieuwe plein klaar is, wordt dit natuurlijk gevierd. Een **feestelijke opening** zorgt voor een vrolijk moment waarop alle betrokkenen met elkaar het succes kunnen vieren.

Bron: Toolkit voor scholen, Het 10-stappenplan naar een groen schoolplein. Natuur voor elkaar.
www.natuurvoorelkaar.nl/project/groene-schoolpleinen

Een natuurvriendelijk plein

Vogels, vlinders en andere kleine dieren stellen specifieke eisen aan hun leef-omgeving. Als er plek is om een nest te bouwen maken vogels graag gebruik van je schoolplein. Met speciale beplanting en schuilgelegenheden maak je het plein aantrekkelijk voor verschillende soorten dieren. Voor je het weet heb je een plein vol bijzonder leven!

Houd rekening met 'speelerosie'

Wanneer het plein in gebruik wordt genomen, zullen er dagelijks tientallen kinderen overheen rennen. Het is belangrijk hiervan een realistisch beeld te hebben. Gras verdwijnt op veel belopen plekken en kleine planten moeten eraan geloven. Dit noemen we 'speelerosie'.

Je kunt in de ontwerpfase al rekening houden met speelerosie. Kies voor robuuste beplanting en een inrichting die kwetsbare planten ontziet.

Beheer en onderhoud

Besef dat een groen schoolplein meer onderhoud vraagt dan een grijs plein. Maak in de ontwerpfase een onderhoudsplan. In dit plan maak je duidelijk wat er wekelijks, maandelijks en op jaarbasis moet gebeuren qua onderhoud. Een ervaren ontwerper of hovenier kan je hierbij helpen. Draagvlak bij de leerlingen, ouders en buurtbewoners helpt bij het vinden van mensen die willen meehelpen bij het beheer.

Educatief gebruik

Een groen schoolplein biedt volop mogelijkheden voor buiten leren. Natuur- en bewegonderwijs liggen het meest voor de hand, maar ook voor rekenen en aardrijkskunde kun je prima een buitenles maken. Laat leerkrachten al in de ontwerpfase nadenken hoe zij het plein voor educatie willen gebruiken. Hoe beter het plein verankerd wordt in de visie en methode van de school, hoe groter de kans dat het plein daadwerkelijk educatief ingezet wordt.

Financiering

Een groen schoolplein aanleggen en onderhouden kost geld. In het kort zijn er vijf verschillende manieren om je project te financieren:

- fondsenwerving
- subsidies (bijvoorbeeld van de gemeente Utrecht)
- crowdfunding
- donaties uit je netwerk
- 'gratis' inbreng van materialen, kennis en tijd van mensen en bedrijven die het project willen steunen

Er is veel mogelijk. Het combineren van al deze mogelijkheden vraagt wel wat ervaring. Bij het zoeken van financiering helpt het maken van een eerste schets-ontwerp van het plein. Hiermee kun je de boer op om fondsen en geldgevers te overtuigen.

Hulp nodig?

Een groen schoolplein aanleggen is best een klus. Utrecht Natuurlijk kan je helpen bij het opstellen van een programma van eisen. Daarnaast kunnen we je helpen met het verbinden van het binnenschoolse programma met de educatie op het groene schoolplein.

Bekijk ook eens ons educatieprogramma. We hebben leskisten die op het plein uitgevoerd kunnen worden of je kan zaden en planten bestellen voor in de schooltuin.

Verder lezen

- utrecht Natuurlijk.nl/onderwijs
Het aanbod van Utrecht Natuurlijk voor scholen.
- utrecht.nl/zorg-en-onderwijs/onderwijs/onderwijshuisvesting/vergroenen-van-het-schoolplein
Informatie van de gemeente Utrecht over groene schoolpleinen.
- utrecht.nl/wijken
Voor de contactgegevens van het wijkbureau in jouw buurt.
- springzaad.nl
Springzaad organiseert regelmatig lezingen, workshops en excursies over speelnatuur en groene schoolpleinen.
- natuurvoorelkaar.nl/project/groene-schoolpleinen
Informatie over groene schoolpleinen in de provincie Overijssel. Met een uitgebreid stappenplan.
- klimaatklaar.nl
Informatie voor een klimaatbestendige wijk. Met handige tips voor een groen schoolplein.
- fondsenutrecht.nl
Fondsenzoeker met een overzicht van fondsen in Utrecht.